MUNDUR pod lupą

Co każdy policjant powinien wiedzieć

Danuta Urbańska

główny specjalista
Wydziału Koordynacji Gospodarki Kwatermistrzowskiej
Biura Logistyki Policji KGP

Mundur policyjny to nie tylko poszczególne przedmioty, takie jak spodnie, kurtka czy czapka, które składają się na określone zestawy ubiorcze. To określony przepisami prawa spójny system wskazujący, które jego elementy można łączyć ze sobą, kiedy i w jakich okolicznościach obowiązuje ubiór wyjściowy, a kiedy służbowy, a wreszcie – co jest dopuszczone do noszenia w służbie, a co poza nią. System kształtuje też zasady, jakimi należy się kierować przy zestawianiu poszczególnych składników umundurowania w zależności od pory roku, charakteru wykonywanych zadań czy zajmowanego stanowiska. Zasady te regulują przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie umundurowania policjantów (Dz. U. poz. 738, z późn. zm.), aktu prawnego, który przez lata podlegał licznym nowelizacjom.

Dla policjanta w codziennej służbie każda zmiana przepisów, choć uzasadniona i potrzebna z punktu widzenia praktyki i dążenia do zapewnienia funkcjonariuszom odpowiedniego komfortu w trakcie wykonywania obowiązków służbowych, rodzi praktyczne pytania. Co dokładnie się zmieniło i jakie nowe wzory umundurowania wprowadzono? Które zasady obowiązują nadal, a które zostały zastąpione nowymi? Jak należy łączyć elementy umundurowania wprowadzone w różnym czasie i które należą do odmiennych kategorii umundurowania (ćwiczebnego, służbowego, wyjściowego)? Odpowiedzi nie zawsze mogą być łatwe do znalezienia, szczególnie gdy zmiany rozkładają się w czasie na wiele kolejnych nowelizacji, a każda z nich zmienia tylko część postanowień rozporządzenia.
Niniejszy artykuł ma na celu przedstawienie tych kwestii w sposób przystępny i praktyczny. Omówione w nim zostaną zasady kompletowania i noszenia umundurowania, reguły łączenia poszczególnych elementów, okresy i okoliczności ich wykorzystania, tak aby ułatwić policjantom codzienne wybory i pomóc w stosowaniu reguł wynikających z rozporządzenia.
Umundurowanie policjantów składa się z ubiorów:
1) wyjściowego,
2) służbowego,
3) ćwiczebnego.

Ubiór wyjściowy

Obecnie obowiązujący wzór ubioru wyjściowego w kolorze granatowym został wprowadzony w 2022 r. Dotychczasowy ubiór wyjściowy w kolorze błękitno-szarym może być noszony przez policjantów do dnia 31 grudnia 2032 r.

Zasady noszenia

W zależności od okoliczności, ubiór wyjściowy jest noszony ze sznurem galowym lub bez.

Ubiór wyjściowy nosi się:
- podczas wystąpień w charakterze przedstawiciela Policji na oficjalnych spotkaniach lub uroczystościach, jeżeli nie zachodzi konieczność występowania w ubiorze wyjściowym ze sznurem galowym,
- przy meldowaniu się przełożonym po przybyciu do nowej jednostki organizacyjnej Policji lub przed odejściem na inne stanowisko służbowe.

Policjanci mogą nosić ubiór wyjściowy bez sznura galowego w czasie pełnienia służby w:
- Komendzie Głównej Policji,
- Akademii Policji w Szczytnie, szkole policyjnej i ośrodku szkolenia Policji, jeżeli nie występują w szyku i na placu ćwiczeń,
- jednostkach organizacyjnych Policji, jeżeli służbę pełnią w pomieszczeniach biurowych.

Ubiór wyjściowy ze sznurem galowym z odznaczeniami, medalami i odznakami nosi się podczas:
- uroczystych obchodów świąt państwowych,
- uroczystości z okazji Święta Policji, wręczania sztandarów, orderów i odznaczeń, mianowania na stopień lub ślubowania policjantów,
- innych ważnych uroczystości na polecenie Komendanta Głównego Policji, Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji, Komendanta Biura Spraw Wewnętrznych Policji, Komendanta Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości, komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji, Komendanta-Rektora Akademii Policji w Szczytnie, komendanta szkoły policyjnej lub Dyrektora Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji.

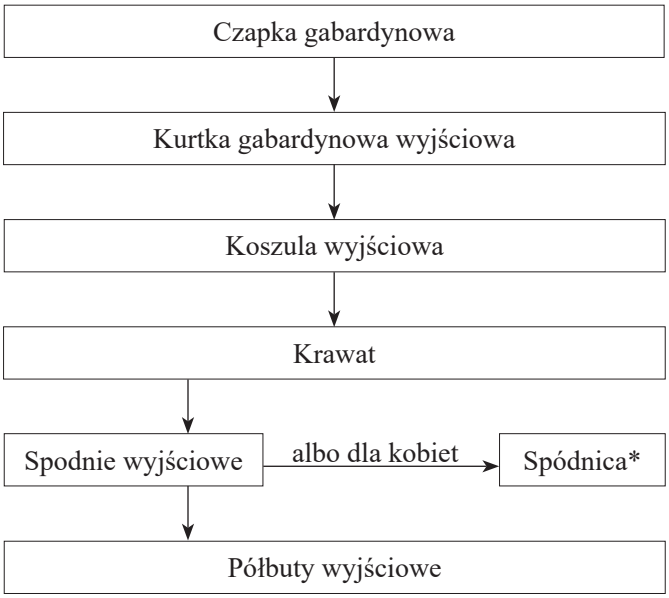
Ubiór wyjściowy ze sznurem galowym, z baretkami orderów, odznaczeń i medali, gdy nie ma obowiązku noszenia pełnych odznak, oraz z innymi odznakami policjanci mogą nosić podczas:
- uroczystych przedstawień w teatrach, salach koncertowych i oficjalnych spotkań, jeżeli w tym zakresie nie zostały wydane inne polecenia,
- uroczystości rodzinnych oraz w innych okolicznościach, w których w środowisku cywilnym przyjęty jest zwyczajowo strój wieczorowy, jeżeli policjant występuje w umundurowaniu,
- uczestniczenia w uroczystościach pogrzebowych policjantów lub pracowników z udziałem policyjnych asyst honorowych.

Jednocześnie należy dodać, że Komendant Główny Policji, Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji, Komendant Biura Spraw Wewnętrznych Policji, Komendant Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości, komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji, Komendant-Rektor Akademii Policji w Szczytnie, komendant szkoły policyjnej i Dyrektor Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji mogą zarządzić noszenie ubioru wyjściowego ze sznurem galowym również w innych okolicznościach niż określone powyżej.

Zestawy przedmiotów ubioru wyjściowego

W okresie letnim

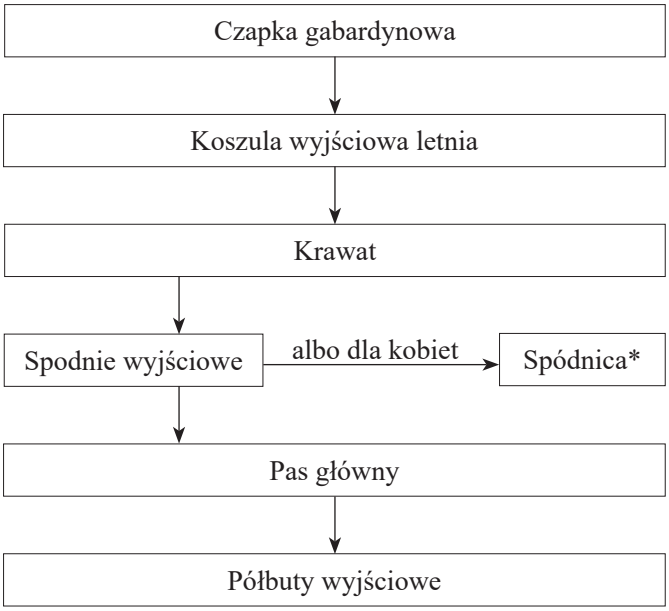
Wariant I

*Dopuszcza się noszenie przez kobiety w ww. zestawie spodni wyjściowych zamiast spódnicy.

W zależności od warunków atmosferycznych do ubioru wyjściowego w okresie letnim nosi się płaszcz wyjściowy całoroczny, szalik letni i rękawiczki skórzane letnie.

Wariant II

*Dopuszcza się noszenie przez kobiety w ww. zestawie spodni wyjściowych zamiast spódnicy.

W okresie zimowym

- Czapka gabardynowa
- Kurtka gabardynowa wyjściowa
- Koszula wyjściowa
- Krawat
- Spodnie wyjściowe albo dla kobiet → Spódnica*
- Płaszcz wyjściowy całoroczny
- Szalik zimowy
- Rękawiczki zimowe skórzane
- Trzewiki-botki ocieplane

*Dopuszcza się noszenie przez kobiety w ww. zestawie spodni wyjściowych zamiast spódnicy.

Zestaw przedmiotów ubioru wyjściowego ze sznurem galowym

- Czapka gabardynowa
- Kurtka gabardynowa wyjściowa
- Koszula wyjściowa
- Krawat
- Spodnie wyjściowe albo dla kobiet → Spódnica*
- Półbuty wyjściowe
- Rękawiczki skórzane**
- Sznur galowy

*Dopuszcza się noszenie przez kobiety w ww. zestawie spodni wyjściowych zamiast spódnicy.
**Rękawiczek nie nosi się w pomieszczeniach zamkniętych.

Dopuszcza się noszenie płaszcza wyjściowego całorocznego na czas dojazdu lub dojścia do miejsca uroczystości. W zależności od warunków atmosferycznych podczas uroczystości odbywających się na wolnym powietrzu do ubioru wyjściowego ze sznurem galowym nosi się płaszcz wyjściowy całoroczny oraz trzewiki-botki ocieplane.

Fot. 1. Ubiór wyjściowy w koszuli wyjściowej letniej.

Źródło: *Umundurowanie policjanta. Ilustrowany poradnik*, Komenda Główna Policji, 2026.

Fot. 2. Ubiór wyjściowy ze sznurem galowym.

Źródło: *Umundurowanie policjanta. Ilustrowany poradnik*.

Ubiór służbowy

Obecnie obowiązujący ubiór służbowy został wprowadzony w 2009 r. Dokonano wówczas zmiany kolorystyki tego ubioru z błękitnoszarej na granatową, a także wprowadzono nowy asortyment przedmiotów, z których większość ma sportowy charakter.

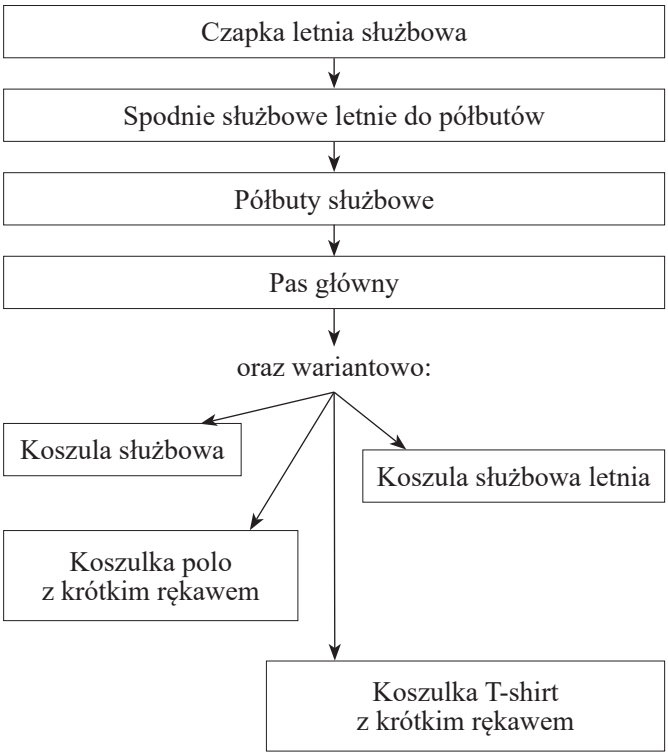
Zasady noszenia

Ubiór służbowy nosi się w czasie wykonywania obowiązków służbowych, z wyjątkiem przypadków, w których dopuszcza się noszenie do służby ubioru ćwiczebnego.

Możliwe połączenia przedmiotów ubioru służbowego

W okresie letnim

Zestaw I:

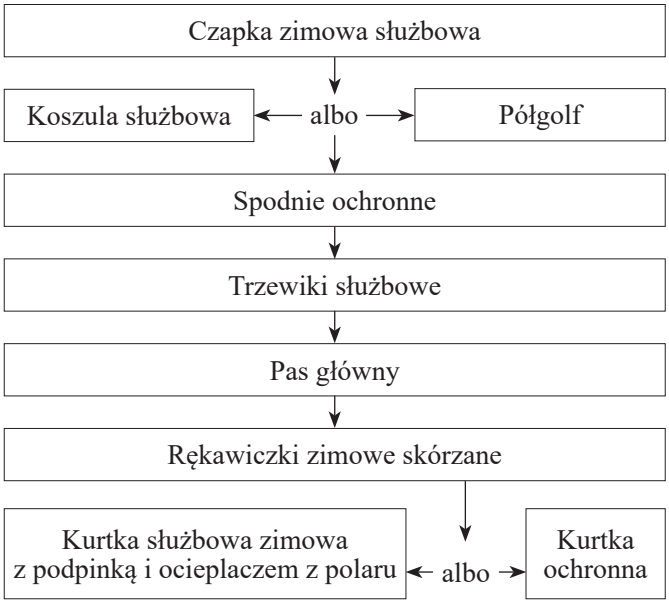
Zestaw II:

*zamiast spodni służbowych letnich do trzewików można nosić spodnie ochronne.

W zależności od warunków atmosferycznych do ubioru służbowego w okresie letnim nosi się kurtkę służbową letnią albo kurtkę ochronną. Do ubioru służbowego można nosić ocieplacz z polaru od kurtki służbowej zimowej z ocieplaczem z polaru, w tym także po odpięciu rękawów, w formie kamizelki.

W okresie zimowym

Fot. 3. Ubiór służbowy policjanta w okresie letnim – zestaw I.

Fot. 4. Ubiór służbowy policjanta w okresie zimowym.

Źródło: *Umundurowanie policjanta. Ilustrowany poradnik.*

W 2017 r. została wprowadzona zmiana przepisów polegająca na dopuszczeniu noszenia spodni wyjściowych albo spódnicy, przez policjantów-kobiety, oraz półbutów wyjściowych w zestawie ubioru służbowego z koszulą służbową i koszulą służbową letnią – w okresie letnim. W okresie zimowym odpowiednio: spodni wyjściowych (spódnicy) i trzewików-botków w zestawie ubioru służbowego.

Powyższy zestaw ubiorczy mogą nosić policjanci, którzy pełnią służbę w Komendzie Głównej Policji, Akademii Policji w Szczytnie, szkole policyjnej, ośrodku szkolenia Policji (jeżeli nie występują w szyku i na placu ćwiczeń), pomieszczeniach biurowych w jednostkach organizacyjnych Policji lub podczas wystąpień służbowych w charakterze przedstawiciela danej jednostki organizacyjnej Policji.

Ubiór ćwiczebny

Obecnie obowiązujący wzór ubioru ćwiczebnego został wprowadzony w 2017 r. Zastąpił on ubiór ćwiczebny w kolorze czarnym.

Zasady noszenia

Ubiór ćwiczebny nosi się:

- na zajęciach realizowanych w ramach szkoleń zawodowych i doskonalenia zawodowego w jednostkach organizacyjnych Policji,
- w czasie pełnienia służby w Centralnym Pododdziale Kontrterrorystycznym Policji „BOA" i samodzielnych pododdziałach kontrterrorystycznych Policji,
- w czasie wykonywania zadań o charakterze specjalnym na polecenie kierownika jednostki organizacyjnej Policji,
- w czasie szkolenia osób powołanych na ćwiczenia do jednostek organizacyjnych Policji.

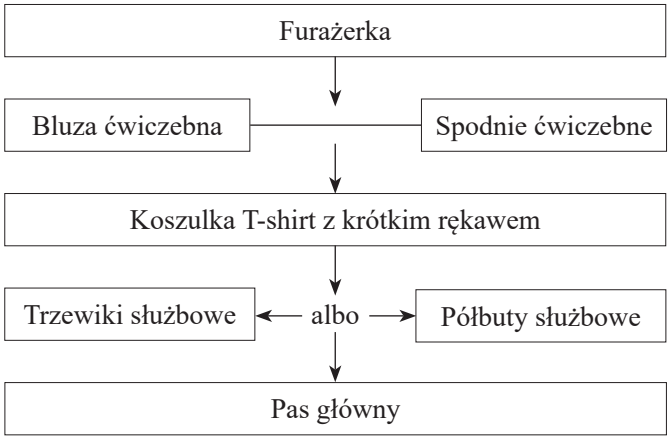
Dopuszcza się noszenie ubioru ćwiczebnego przez policjantów:

- pełniących służbę w komórkach organizacyjnych właściwych do spraw: patrolowych, interwencyjnych, patrolowo-interwencyjnych i konwojowych,
- w oddziałach prewencji Policji lub samodzielnych pododdziałach prewencji Policji,
- w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych,
- sprawujących opiekę nad psem służbowym,
- w innych przypadkach, wynikających z potrzeb służby.

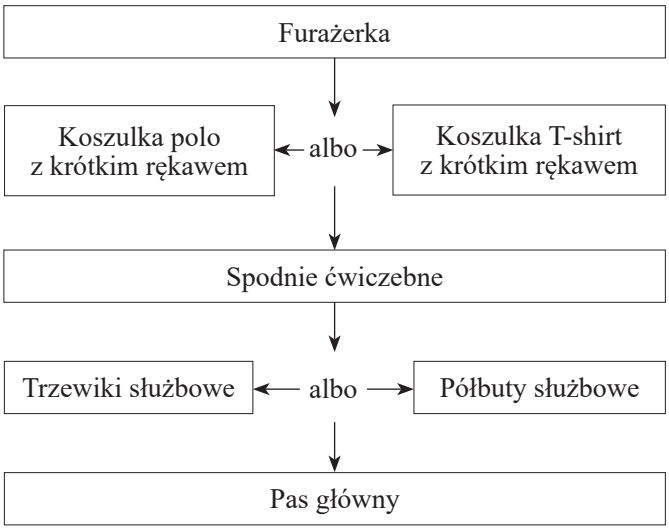
Możliwe połączenia przedmiotów ubioru ćwiczebnego

W okresie letnim

Wariant I

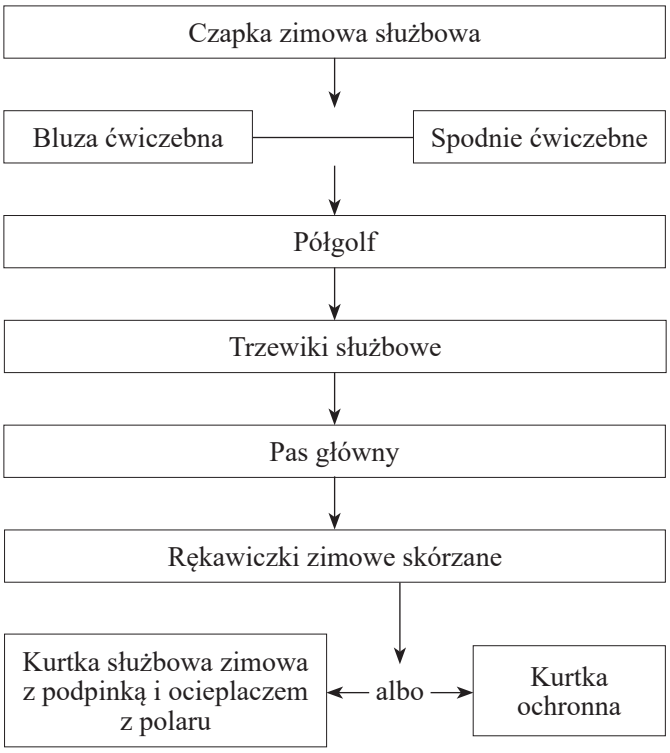
Wariant II

W zależności od warunków atmosferycznych do ubioru ćwiczebnego w okresie letnim nosi się kurtkę służbową letnią albo kurtkę ochronną. Do ubioru ćwiczebnego można nosić ocieplacz z polaru od kurtki służbowej zimowej z ocieplaczem z polaru, w tym także po odpięciu rękawów, w formie kamizelki.
Dopuszcza się noszenie ubioru ćwiczebnego bez pasa głównego podczas przebywania na terenie jednostki organizacyjnej Policji.

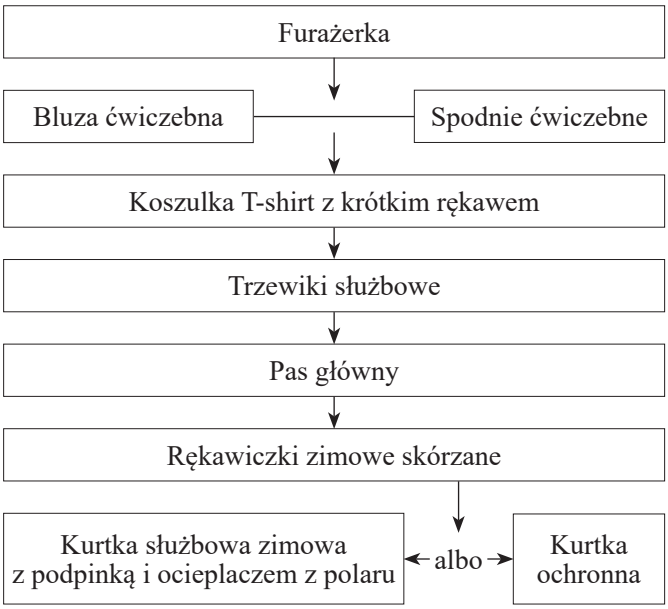
W okresie zimowym

Wariant I

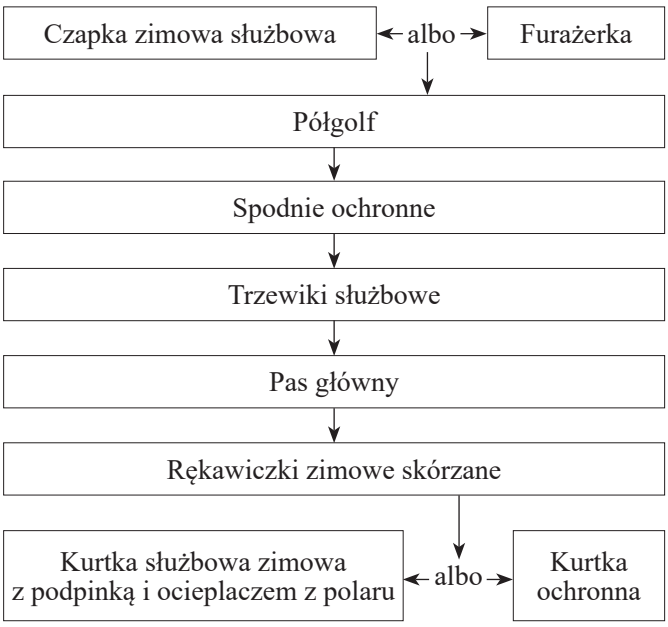

ZESTAWY UMUNDUROWANIA

Wariant II

Wariant III

Służba kontraktowa

Służba kontraktowa w Policji została powołana z dniem 5 listopada 2024 r. na mocy ustawy z dnia 1 października 2024 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z utworzeniem oddziałów o profilu mundurowym oraz ułatwieniem powrotu do służby w Policji i Straży Granicznej (Dz. U. poz. 1562). W związku z tym wprowadzono zmiany w przepisach dotyczących umundurowania policjantów polegające na określeniu normy umundurowania dla tej grupy policjantów. Z uwagi na rodzaj zadań służbowych realizowanych przez policjantów w służbie kontraktowej, asortyment przedmiotów określony w normie umundurowania obejmuje tylko przedmioty ubioru służbowego. Jednocześnie policjantom tym przysługują przedmioty ubioru ćwiczebnego na zasadach określonych dla pozostałych funkcjonariuszy.

Fot. 5. Zestaw ubioru ćwiczebnego w okresie letnim – wariant II.

Fot. 6. Zestaw ubioru ćwiczebnego w okresie zimowym – wariant III.

Źródło: *Umundurowanie policjanta. Ilustrowany poradnik.*

Ogólne zasady dotyczące umundurowania policjantów mianowanych na okres służby kontraktowej:

- przedmioty umundurowania są wydawane na czas trwania kontraktu,
- w przypadku zawarcia ponownego kontraktu policjantowi przysługuje nowy komplet umundurowania (zgodnie z art. 28a ust. 7 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji zawarcie kontraktu z tą samą osobą może nastąpić najwyżej dwukrotnie),
- w przypadku mianowania na stałe przed upływem okresu, na jaki został zawarty kontrakt, policjanci nie zwracają przedmiotów umundurowania i otrzymują umundurowanie określone w normie dla policjanta w służbie stałej,
- w przypadku zwolnienia ze służby policjanci rozliczają się z umundurowania na zasadach analogicznych do tych, które obowiązują wobec policjantów w służbie przygotowawczej,
- policjantom w służbie kontraktowej nie jest wypłacany równoważnik pieniężny w zamian za umundurowanie, ponieważ otrzymują umundurowanie w naturze.

Summary

A closer look at the uniform. What every police officer should know

The article emphasizes that police uniforms form a coherent system governed by law. The regulations specify which items may be worn together and when particular types of uniform should be used, including class A and B uniform. They also define what officers may wear both on and off duty. The regulations also set out how individual items should be combined depending on the season, the duties and the officer's post. As the rules in this area have been amended many times, the article provides practical guidance on assembling and wearing the uniform. It explains how particular items may be combined, as well as when and under what circumstances they may be used.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn